

Bijlage 1 – toelichting ondersteuning door het Rijk bij opvang ontheemden uit Oekraïne

Nationale Opvang Organisatie voor Oekraïense ontheemden (NOO)

De ondersteuning door de NOO voor de opgave naar 90.000 plekken, wordt op de volgende manieren ingevuld:

- Gemeenten kunnen aanvragen voor transitievergoedingen voor nieuwe locaties indienen bij de NOO. De NOO toetst de aanvragen en heeft hierbij een inspanningsverplichting dat accordering van aanvragen plaatsvindt binnen 48 uur. Het transitiekostenformulier en het formulier voor gemeenten en veiligheidsregio's om een bijdrage in de kosten voor opvang van vluchtelingen uit Oekraïne aan te vragen, is te vinden op Rijksoverheid.nl;
- De NOO heeft regio accounthouders die Veiligheidsregio's en gemeenten ondersteunen bij de organisatie van de opvang door het geven informatie, het helpen bij het vinden van oplossingen voor knelpunten in de uitvoering en door goede praktijkvoorbeelden te delen;
- De NOO verzorgt de afhandeling van declaraties voor medische zorg (Regeling Medische Zorg Ontheemden uit Oekraïne (RMO));
- De NOO heeft contacten met alle Veiligheidsregio's en deelt signalen die zij ontvangt, zoals over onderwijs en betaald werk, met vertegenwoordigers van de betreffende ministeries;

Voor vragen kunt u terecht bij PostbusNOO@minjenv.nl.

Inzet BZK op versnellen van tijdelijke huisvesting

Het Rijk heeft diverse acties in gang gezet om versnelling van tijdelijke huisvesting te realiseren. Het blijft een uitdaging om concrete locaties in de gemeenten te vinden waar de flexwoningen snel geplaatst kunnen worden. De snelste wijze van het vergroten van het aantal woningen is door middel van het plaatsen van flexwoningen waar ontheemden vanuit de opvang naar kunnen doorstromen.

- De Taskforce Versnelling Tijdelijke Huisvesting en de Uitvoeringsorganisatie Versnelling Tijdelijke Huisvesting (UVTH) - opgericht om gemeenten, provincies, woningcorporaties en andere woningmarktpartijen actief te ondersteunen bij de realisatie van flex- en transformatiewoningen – beiden zijn nog altijd beschikbaar. De hulp van de UVTH kan worden aangevraagd via <https://www.volkshuisvestingnederland.nl/onderwerpen/versnellen-tijdelijke-huisvesting/project-aanmelden>.
- Het voornemen is om in het najaar de tweede stimuleringsregeling voor flex- en transformatiewoningen open te stellen. Er kan een bedrag van ten hoogste €7800 per woning worden aangevraagd. Er mag gestapeld worden met andere subsidieregelingen waaronder de middelen van de Nationale Opvang Organisatie (NOO), mits er na het ontvangen van deze bijdragen nog sprake is van een tekort in de businesscase, bijvoorbeeld door uitbreiding van het project of gestegen bouwkosten. Dus een gemeente kan eerst gebruik maken van de transitiekostenvergoeding van de NOO en als het project dan nog steeds onrendabel is kan ook de stimuleringsregeling worden aangevraagd.
- De 2016 woningen die vorig jaar door het RVB zijn aanbesteed hebben gedeeltelijk een bestemming gekregen. Er zijn nog woningen beschikbaar. Bij interesse kan contact worden opgenomen met de UVTH; zie bovengenoemde link.
- Ook kan de Financiële Herplaatsgarantie (FHG) worden aangevraagd. Meer informatie over de FHG en de link naar het aanvragen is te vinden via <https://www.volkshuisvestingnederland.nl/onderwerpen/versnellen-tijdelijke-huisvesting/financiele-herplaatsingsgarantie>

Zorg

Er is financiering beschikbaar om opvang te verlenen aan ontheemden met een zorgbehoefte. De financieringsbron die kan worden aangewend is afhankelijk van de kostenpost.

Meerkosten Oekraïne sociaal domein¹

De verantwoordelijkheid voor de zorg en ondersteuning vanuit de Wmo 2015 en de Jeugdwet, en de uitvoering van het basistakenpakket Jeugdgezondheidszorg, het Rijksvaccinatieprogramma en het prenataal huisbezoek uit de Wet publieke gezondheid ligt óók voor Oekraïense ontheemden bij gemeenten. Het aantal Oekraïense ontheemden is dusdanig groot in omvang dat dit niet als een onderdeel van gebruikelijke fluctuaties gezien kan worden. Daarom heeft het kabinet in 2022 besloten om gemeenten te compenseren voor de extra kosten in het jaar 2022 die zij door bovengenoemde taken maken. Er is voor het jaar 2022 een macrobedrag van € 25,5 miljoen uitgekeerd met de decembercirculaire. Het macrobudget is voor 2022 over gemeenten verdeeld aan de hand van het gemiddeld aantal geregistreerde ontheemden in de BRP per gemeente in 2022.

Voor 2023 is er wederom een bedrag beschikbaar gesteld op de rijksbegroting voor deze meerkostenregeling. Er vindt op dit moment een onderzoek plaats onder gemeenten naar werkelijk gemaakte kosten Wmo/Jeugdwet/Wpg voor ontheemden in 2022 en te verwachten kosten in 2023. In dit onderzoek wordt gekeken in hoeverre gemeenten uitkwamen met de extra bijdrage en of er reden is om de verdeelsystematiek op onderdelen aan te passen. Onderzoeksresultaat wordt eind augustus verwacht en zal betrokken worden in de besluitvorming richting de decembercirculaire.

Regeling Medische zorg Oekraïne (RMO)²

De kosten van medische zorg aan ontheemden uit Oekraïne komen ten laste van de Regeling Medische zorg Ontheemden uit Oekraïne (RMO). Werkende verzekeringsplichtige ontheemden hoeven voorlopig geen zorgverzekering af te sluiten. Zorgaanbieders kunnen geregistreerde ontheemden vinden in hun declaratiesysteem. Zorgaanbieders kunnen de zorgkosten van niet-geregistreerde ontheemden declareren bij het CAK ten laste van de subsidieregeling medisch noodzakelijke zorg aan onverzekerden.

Onder de aanspraken valt medisch noodzakelijke zorg uit het basispakket, met op enkele punten een aanvulling in de RMO ten opzichte van de zorg in het basispakket. Een voorbeeld van zo'n aanvulling is noodzakelijke tandheelkundige zorg. Sinds 1 juli valt ook langdurige zorg onder de RMO aanspraken. Ontheemden die een blijvende behoefte hebben aan 24 uur per dag zorg komen hiervoor in aanmerking. Voor langdurige zorg zonder verblijf onder de RMO is een verwijzing van de huisarts vereist. Om in aanmerking te komen voor langdurige zorg met verblijf is naast de verwijzing van de huisarts ook een indicatie benodigd. Deze indicatie kan aangevraagd worden bij Bender.

Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne (BooO)³

Dit is een regeling ter bekostiging van de kosten voor verstrekkingen aan ontheemden die verblijven in gemeentelijke opvangvoorzieningen met inbegrip van de uitvoeringskosten daarvan. De bekostigingsregeling 2023 kent voornamelijk een normbedrag van €83,- per dag per gerealiseerde opvangplek.

Als de totale werkelijke kosten, bedoeld in artikel 2, eerste lid, onderdeel a, per bestedingsjaar, een uitkering op basis van de normbedragen, bedoeld in het eerste lid, in betekende mate zouden overschrijden dan kan de gemeente deze totale werkelijke kosten per opvangplek per dag declareren. Daarbij is van belang dat over alle opvangplekken binnen dezelfde gemeente het

¹ [Decembercirculaire-gemeentefonds-2022-update-13-1-23.pdf](#) (p. 17).

² [Vergoedingen - Verzekeren - RMOekraïne \(rmoekraïne.nl\)](#)

³ [wetten.nl - Regeling - Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne - BWBR0046732 \(overheid.nl\)](#)

normbedrag niet uitkomt. Dat gaat dus expliciet niet per opvanglocatie. Het gaat met name om hoge kosten als gevolg van het gebruik van duurdere accommodatietypes. Over het in gebruik nemen van een duurdere accommodatie zijn gemeenten gevraagd afstemming te zoeken met het Rijk.

Als de werkelijke kosten een uitkering op basis van normbedragen in betekenende mate zouden onderschrijden kan dit bedrag gerestitueerd worden. De gemeente is hier echter niet toe verplicht, een eventuele onderschrijding kan dus ook worden aangewend ter dekking van andere kosten, zoals zorgkosten.

Bekostigingsbesluit eerste opvang ontheemden Oekraïne door veiligheidsregio's⁴

Het huidige bekostigingsbesluit ziet op een incidentele vergoeding in de werkelijk gemaakte kosten (meerkosten) aan de Veiligheidsregio's die aanvullend worden gemaakt ten behoeve van de coördinatie en eerste acute opvang van ontheemden uit de Oekraïne, voor zover deze kosten niet op een andere wijze voor vergoeding in aanmerking komen. Ook zorgkosten vallen hieronder op basis van artikel 5 lid 1 van het Bekostigingsbesluit.

Inzet Oekraïense psychologen

Vanwege de druk op het zorgstelsel kan het lastig zijn om in passende zorgverlening voor ontheemden te voorzien. Dit capaciteitsprobleem is helaas niet eenvoudig te verhelpen. Wel wordt met alternatieve oplossingen getracht de toegang tot zorg te verbeteren. Een voorbeeld daarvan is de inzet van Oekraïense sprekende psychologen via Empatia. Informatie is te vinden op: www.empatiaprogram.nl.

Als gemeenten vragen hebben over psychosociale hulpverlening kunnen zij terecht bij het [Loket Ontheemden Oekraïne PSH \(LOOP\)](#). Informatie is te vinden op: loketoekrainepsh.nl.

⁴ [wetten.nl - Regeling - Bekostigingsbesluit eerste opvang ontheemden Oekraïne door veiligheidsregio's - BWBR0046892 \(overheid.nl\)](#)

Onderwijs

In veel regio's is de vraag naar onderwijs voor nieuwkomers zodanig gegroeid, dat de bestaande onderwijsvoorzieningen niet altijd meer volstaan om iedere nieuwkomer een plek te kunnen geven op school. De gemeente is samen met de betreffende schoolbesturen in de regio verantwoordelijk voor het organiseren van voldoende primair en voortgezet onderwijs in het gebied. Om te voorkomen dat zij voor een onmogelijke opgave komen te staan, heeft de minister voor Primair en Voortgezet Onderwijs een wetsvoorstel voorgelegd aan het parlement om tijdelijke nieuwkomersvoorzieningen mogelijk te maken. In een tijdelijke nieuwkomersvoorziening voor primair onderwijs of voor voortgezet onderwijs kunnen schoolbesturen in noodsituaties afwijken van wettelijke voorschriften over onderwijspersoneel, onderwijsinhoud en onderwijstijd. Het wetsvoorstel wordt in september 2023 behandeld in de Eerste Kamer. Als de Eerste Kamer instemt met het voorstel, dan is inwerkingtreding voorzien per oktober. De wet zal na vijf jaar vervallen. Gemeenten en schoolbesturen worden nader geïnformeerd over de mogelijkheid en procedure om een tijdelijke nieuwkomersvoorziening in te richten.

Op dit moment zijn er ook tijdelijke onderwijsvoorzieningen ten behoeve van ontheemde leerlingen uit Oekraïne. Deze regelgeving vervalt voor het primair onderwijs per 13 juli 2024 en voor het voortgezet onderwijs per 1 augustus 2024. In september zal een regeling worden voorgehangen bij de Eerste en Tweede Kamer met handvatten voor de uitfasering van de bestaande tijdelijke onderwijsvoorzieningen Oekraïne.

Heeft u vragen dan kunt u contact opnemen met de regio coördinatoren van het Ministerie van OCW of mailen naar nieuwkomers@minocw.nl.

Werk/sociaal domein

Om Oekraïense ontheemden te ondersteunen in hun (arbeids)participatie heeft het Rijk verschillende maatregelen getroffen. Oekraïense ontheemden kunnen sinds juni 2022 bijvoorbeeld begeleid en bemiddeld worden naar werk door gemeenten en arbeidsmarktregio's in samenwerking met de regionale mobiliteitsteams (RMTs). Dit is onder andere mogelijk gemaakt door een wijziging in Besluit SUWI. Voor deze bemiddeling is geld vanuit het Rijk beschikbaar.

Sinds juni 2022 kunnen Oekraïense ontheemden ook gebruikmaken van kinderopvangtoeslag, zelfs als de partner zich nog buiten de EU bevindt. Kinderopvang, en dus ook kinderopvangtoeslag, is een belangrijke voorwaarde om te kunnen werken, aangezien deze groep voornamelijk bestaat uit vrouwen met kinderen.

Daarnaast is er €15 miljoen vrijgemaakt om Oekraïense ontheemden te ondersteunen bij het leren van de Nederlandse taal. Dit is een belangrijke voorwaarde om (passend) werk te kunnen vinden. Deze gelden zijn belegd bij gemeenten en kunnen sinds juli 2023 via het gemeentefonds worden gebruikt bij het aanbieden van taallessen.